

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень

14 квітня 2026

селище Катюжанка

На звернення філії «Столичний лісовий офіс» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» (далі - ДП «Ліси України»), лист № 6294/40.1.9-2026 від 08.04.2026, згідно Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою Кабінетом Міністрів України від 27.07.1995 №555 (далі Правила), нами, начальником відділу спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі - ДСЛП «Київлісозахист») Галиною ЗАБОЛОТНЬОЮ, начальником відділу ДСЛП «Київлісозахист» Валерієм ЧАВЧЕНКОМ, помічником начальника Димерського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Михайлом ЛІНКЕВИЧЕМ, інженером з охорони та захисту лісу I категорії філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Ігорем ДЕМИДАСЕМ, лісничим Катюжанського лісництва Олександром КВАЧУКОМ, лісничим Шевченківського лісництва Ярославом ЧУПРІЄМ, лісничим Дніпровського лісництва Ігорем ГАРБАРОМ, лісничим Руднянського лісництва Віталієм ЯЦІШИНИМ проведено лісопатологічне обстеження насаджень Димерського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» на предмет доцільності призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2026 рік.

Коротка таксаційна характеристика ділянок лісу, в яких проведено лісопатологічне обстеження наведена за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Результати обстеження:

У таблиці 1 наведено перелік ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулося внаслідок пошкодження стовбуровими шкідниками.

Таблиця 1

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	у тому числі площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування								Категорія захисності	Причини призначення заходів	Наявність рослин і тварин, занесених до Червоної книги України
				склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів					
Катюжанське лісництво														
8	16	1.3	1.3	10С3+Д3+БП	81	0.60	1	25	36	2	великий та малий соснові лубоїди	немає		

8	19	9.2	9.2	10СЗ+БП+ДЗ	86	0.70	2	23	28	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
22	6	7.1	6.8	10СЗ+ДЗ+БП	66	0.70	1	22	28	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
25	2	3.9	3.9	10СЗ+БП	57	0.75	1А	22	24	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
26	21	0.8	0.8	10СЗ+ДЗ+БП	76	0.70	1	25	32	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
30	11	7.1	6.4	10СЗ+ДЗ+БП	57	0.80	1	19	24	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
49	27	2.1	2.1	9СЗ1БП+ДЗ	64	0.70	1	24	32	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
Разом		31.5	30.5									
Шевченківське лісництво												
15	13	1.1	1.1	10СЗ	86	0.70	1А	30	36	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
15	14	0.3	0.3	10СЗ	81	0.70	1А	30	32	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
24	5	1.3	1.3	10СЗ	56	0.75	1А	24	28	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
24	7	8.8	8.7	10СЗ	47	0.75	1А	20	22	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
25	10	3.8	3.8	10СЗ+АКБ	81	0.70	1А	29	32	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
25	15	1.4	0.1	10СЗ+ДЗ+БП	96	0.65	1А	30	36	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
30	1	1.0	1.0	10СЗ+ДЗ+АКБ	57	0.70	1А	24	28	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
30	17	0,7	0.6	10СЗ	71	0.60	1А	26	32	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
30	20	27.0	0.9	10СЗ+ДЗ+АКБ+БП	105	0.70	1	30	36	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
31	5	2.6	2.6	10СЗ+БП	51	0.80	1А	22	24	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
31	12	3.2	2.9	8СЗ2БП	61	0.75	1	22	26	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
31	15	1.4	1.4	10СЗ	61	0.75	1А	24	26	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
32	15	1.6	1.6	10СЗ	54	0.70	1А	22	28	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
32	21	0.2	0.2	10СЗ	54	0.70	1А	22	26	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
40	1	0.5	0.5	10СЗ	66	0.70	1	24	28	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
40	2	4.2	4.2	10СЗ	61	0.80	1	21	24	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
47	1	21.5	2.1	9СЗ1ДЗ+БП+ОС+ЯБЛ+ГШЗ	96	0.70	1	29	36	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
47	20	1.2	1.2	10СЗ	81	0.70	1	26	30	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
Разом		81.8	34.5									
Шевченківське (Литвинівське) лісництво												
10	3	5.5	3.4	10СЗ+БП	51	0.85	1А	23	24	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
16	18	17.0	17.0	9СЗ1ДЗ+БП+ЯЛЕ	68	0.90	1	25	26	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
16	29	5.5	5.5	8СЗ2ДЗ+БП+ОС	60	0.90	1А	25	26	2	великий та малий соснові лубоїди	немає
Разом		28.0	25.9									
Руднянське лісництво												
23	29	1.2	1.2	7СЗ2БП1ОС+ДЗ	51	0.70	1А	21	22	4	великий та малий соснові лубоїди	немає
55	11	18.0	18.0	10СЗ+ДЗ+БП	66	0.64	1	22	24	4	великий та малий соснові лубоїди	немає
Разом		19.2	19.2									
Дніпровське лісництво												
11	3	6.2	6.2	10СЗ+ДЗ	49	0.85	1А	21	20	4	великий та малий соснові лубоїди	немає

54	31	2.5	2.0	10СЗ+БП+ДЗ	63	0.65	1А	24	28	4	великий та малий соснові лубоїди	немає
58	27	6.5	6.5	10СЗ+БП+ДЗ	66	0.70	1	22	22	3	великий та малий соснові лубоїди	немає
58	34	3.4	3.4	10СЗ+БП	71	0.65	1	24	30	3	великий та малий соснові лубоїди	немає
63	18	5.5	5.5	10СЗ	76	0.63	2	20	24	3	великий та малий соснові лубоїди	немає
64	11	8.2	7.9	9СЗ1БП+ДЗ+ОС+ГЗ	62	0.60	1А	25	32	4	великий та малий соснові лубоїди	немає
Разом		32.2	31.5									
Всього			141.6									

Під час обстеження насаджень встановлено ослаблення дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris*).

У нижній частині стовбурів (зона товстої кори) виявлено ознаки заселення великим сосновим лубоїдом (*Tomicus piniperda*), а саме:

- звивисті повздожні маточні та личинкові ходи під корою;
- відшарування кори.

У верхній частині стовбурів повалених дерев (зона тонкої кори) зафіксовано заселення малим сосновим лубоїдом (*Tomicus minor*), що проявляється у вигляді:

- поперечних дугоподібних маточних ходів.

Під проекціями крон на лісовій підстилці виявлено від 6 до 10 шт./м² свіжих пошкоджених пагонів, що свідчить про високу чисельність популяції пагонових шкідників (лубоїдів).

У зоні перехідної кори виявлено ознаки пошкодження синьою сосною златкою (*Phaenops cyanea*):

- звивисті, мілкі, плескуваті ходи;
- пошкодження заболоні.

Ступінь заселення: середній – місцями високий.

Характер пошкодження: груповий, місцями куртинний.

Повнота насаджень в межах обстежених ділянок нерівномірна.

Крім зазначених вище чинників, погіршення санітарного стану обстежених насаджень зумовлене:

- природним старінням деревостанів;
- внутрішньовидовою та міжвидовою конкуренцією;
- впливом несприятливих абіотичних чинників середовища.

Зазначені фактори спричиняють ослаблення та всихання дерев, що, у свою чергу, супроводжується їх заселенням стовбуровими шкідниками, які виступають переносниками патогенних мікроорганізмів.

Під час обстеження виявлено дерева листяних порід, відведених в рубку, а саме - дуб звичайний, береза повисла. Зазначені дерева відносяться до **VI категорії стану (сухостій)** та характеризуються:

- наявністю зламів стовбурів;
- вивернутою кореневою системою;
- повною втратою господарської цінності (неліквідна деревина).

Повнота насаджень у межах обстежених ділянок є **нерівномірною**, з наявністю ділянок розрідження різного ступеня.

У таблиці 2 наведено ділянку соснового насадження, всихання якої спричинене ураженням хворобами лісу.

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	у тому числі площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності	Причини призначення заходів	Наявність рослин і тварин, занесених до Червоної книги України
				склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	Категорія захисності			
Шевченківське лісництво													
1	33	7.5	7.5	10СЗК	51	0.80	1А	22	24	2	коренева губка, великий та малий соснові лубоїди	немає	

Обстежене насадження є осередками кореневої губки (*Heterobasidion annosum*). Виявлено, що спостерігається дифузний характер всихання слабкого ступеню. Характерною візуальною ознакою є наявність поодиноких вітровальних та дерев з помітним нахилом від вертикальної осі внаслідок ураження грибом кореневої системи і з утворенням корозійно-деструктивного типу гнилі (строката ситова). Зовнішні ознаки ураження, де активно проходить розвиток КГ проявляються в зменшені річного приросту, ажурності крон, укороченні хвої, хвоя втрачає блиск, набуває блідозелений відтінок, пізніше жовтіє та легко осипається. Також практично одночасно насадження заселене великим та малим сосновими лубоїдами, синьою сосною златкою.

Характер всихання визначено як дифузний, ступінь ураження — слабкий.

У процесі обстеження встановлено такі ознаки ураження:

- наявність поодиноких вітровальних дерев;
- наявність дерев із нахилом понад 30° від вертикальної осі;
- ураження кореневої системи з розвитком корозійно-деструктивної гнилі (строкатої ситової).

Зовнішні ознаки ураження дерев:

- зменшення річного приросту;
- ажурність крон;
- укорочення хвої;
- втрата блиску хвої;
- зміна забарвлення хвої (блідо-зелений відтінок з подальшим пожовтінням);
- передчасне осипання хвої.

У період обстеження встановлено супутнє заселення дерев стовбуровими шкідниками, а саме:

- великий сосновий лубоїд (*Tomicus piniperda*);
- малий сосновий лубоїд (*Tomicus minor*);
- синя соснова златка (*Phaenops cyanea*).

Характер поширення ураження: поодиноким, місцями груповим.
Стан осередку: діючий.

В соснових насадженнях старше 80 років вивлене ураження сосною губкою (*Porodaedalea pini*), що утворює багаторічні плодові тіла. При цьому спори гриба проникають крізь місця механічних пошкоджень кори та лубу таких як, термічні пошкодження (опіки, морозобоїни), місця зламу відмерлих сучків, ділянки живлення короїдів тощо, звідки міцелій поширюється по стовбуру, залишаючи пустоти, які заповнені білими пластівцями нерозкладеної целюлози. Розвиток патологічних процесів спричиняє ямчасту гниль, що поступово перетворює деревину на труху. За окомірною оцінкою ураження досягає 10-15% і підтверджується наявністю плодових тіл на деревах.

Також спостерігаються дерева з виверненням коріння з ґрунту, зі зламами стовбурів на висоті від 3 до 6 м, підірваною кореневою системою, з нахилом стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, зламами верхівкової частини дерев. Характер пошкодження поодиноким.

Висновок:

За результатами проведеного лісопатологічного обстеження встановлено, що санітарний стан насаджень Димерського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» є **незадовільним**, з наявністю ослаблених та пошкоджених дерев.

Насадження характеризуються **слабким ступенем пошкодження**, однак наявні чинники негативного впливу спричиняють їх подальше ослаблення та можуть призвести до погіршення санітарного стану.

У результаті обстеження встановлено такі причини розладнання насаджень:

- хвороби лісу — 7.5 га;
- стовбурові шкідники — 141.6 гектара.

Осередки шкідників і хвороб мають дифузний **характер**, виражених локалізованих осередків не виявлено.

З метою поліпшення санітарного стану лісів, запобігання подальшому поширенню шкідників та хвороб, а також збереження біологічної стійкості насаджень, **рекомендується провести у 2026 році вибіркові санітарні рубки на загальній площі 149.1 гектара.**

Під час проведення заходів необхідно здійснитивилучення:

- сухостійних дерев;
- сильно ослаблених та відмираючих дерев;
- дерев, заселених стовбуровими шкідниками - IV – V категорії стану;
- дерев з ознаками ураження хворобами - III – IV категорії стану.

Рекомендації:

Провести у 2026 році **вибіркові санітарні рубки** у вищезазначених насадженнях відповідно до вимог пунктів 2, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 16, 19, 23 **Правил**, з урахуванням вимог чинного лісового та природоохоронного законодавства.

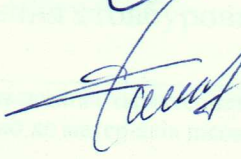
Під час проведення заходів необхідно:

- забезпечити своєчасне вилучення сухостійних, відмираючих та сильно ослаблених дерев;
- видалити дерева, заселені стовбуровими шкідниками та уражені хворобами;
- дотримуватися технологій проведення рубок з мінімізацією негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Лісокористувачу необхідно:

- організувати **посилений моніторинг санітарного стану насаджень**;
 - здійснювати своєчасне виявлення нових осередків шкідників і хвороб;
- Своєчасне та повне виконання зазначених заходів сприятиме:
- стримуванню поширення стовбурових шкідників;
 - локалізації інфекційних хвороб;
 - підвищенню біологічної стійкості насаджень;
 - поліпшенню загального екологічного стану лісів.

Підписи:

 Галина ЗАБОЛОТНЯ
 Валерій ЧАВЧЕНКО
 Михайло ЛІНКЕВИЧ
 Ігор ДЕМИДАСЬ
 Олександр КВАЧУК
 Ярослав ЧУПРІЙ
 Ігор ГАРБАР
 Віталій ЯЦІШИН